

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра громадського здоров'я та управління охороною здоров'я
Кафедра судової медицини, медичного правознавства
ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса

Навчальний рік 2025-2026

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«ЕКОНОМІКА ТА ПРАВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я»

Освітній компонент	<u>обов'язкова</u>
Форма здобуття освіти	<u>очна</u>
Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>224 «Технології медичної діагностики та лікування»</u>
Спеціалізація	<u>224.02 «Протезування-ортезування»</u>
Освітньо-професійна програма	<u>«Протезування-ортезування»</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
Курс	<u>2</u>

Затверджено на засіданні кафедри:
громадського здоров'я та управління
охороною здоров'я
Протокол від 26 серпня 2025 р. № 1
В.о.зав. кафедри
_____ доц. К.Г. Помогайбо

судової медицини, медичного
правознавства імені заслуженого
професора. М.С. Бокаріуса
Протокол від 26 серпня 2025 р. № 1
Завідувач кафедри
_____ Дунаєв О.В.

Схвалено методичною комісією ХНМУ
з проблем громадського здоров'я
та гігієни

Протокол від 26 серпня 2025 р. № 1

Голова комісії
_____ проф Т.О. Чумаченко.

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСА

Мельниченко Олександр Анатолійович – професор кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, доктор наук з державного управління, професор;

Кривенко Олександр Іванович – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, кандидат юридичних наук, доцент

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мельниченко Олександр Анатолійович – професор кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, доктор наук з державного управління, професор;
Кривенко Олександр Іванович – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, кандидат юридичних наук, доцент;

Телефон: (050) 162-73-50, (096) 220-80-80

E-mail: oa.melnychenko@knmu.edu.ua, oi.kryvenko@knmu.edu.ua, vv.kapustnik@knmu.edu.ua

Локація: м. Харків, пр. Науки, 4, корп. А, 3 поверх, кафедра громадського здоров'я та управління охороною здоров'я

Очні консультації: час і місце проведення за розкладом кафедри.

Он-лайн консультації: локація (Google Meet) та час проведення за попередньою домовленістю з викладачем.

Професійні інтереси викладача: публічне управління розвитку суспільних процесів, національної економіки та окремих її галузей (сфер діяльності) передусім сфери охорони здоров'я; детінізація економіки, боротьба з корупцією, правова та соціальна відповідальність; правознавство, медичне право, протидія злочинам.

ВСТУП

Силабус освітнього компонента «Економіка та право охорони здоров'я» складено відповідно до Освітньо-професійної програми «Протезування-ортезування» другого (магістерського) рівня за спеціальністю 224 «Технології медичної діагностики та лікування», спеціалізація 224.02 «Протезування-ортезування», галузі знань 22 «Охорона здоров'я» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт): другий (магістерський) рівень, галузь знань 22 Охорона здоров'я, спеціальність 224 Технології медичної діагностики та лікування, спеціалізації 224.02 Протезування-ортезування (далі – 224.02), затвердженого і введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2024 р. № 1545.

Опис освітнього компонента (анотація). Господарська діяльність нерозривно пов'язана зі створенням, зберіганням, перерозподілом і продажем благ, а тому економіка та право цілком справедливо вважається одними з головних царин життєдіяльності людей, вивчаючи особливості розвитку окремих галузей/сфер національної економіки. Не є виключенням й сфера охорони здоров'я.

Предметом вивчення освітнього компонента є теоретичні основи й практичні засади економіки та права у сфері охорони здоров'я.

Міждисциплінарні зв'язки: Освітній компонент «Економіка та право охорони здоров'я» прямо та/чи дотично пов'язано з освітніми компонентами медичного й соціального профілю.

Пререквізити. Вивчення освітнього компонента «Економіка та право охорони здоров'я» передбачає попереднє опанування таких освітніх компонентів: «Безпека і охорона праці в галузі», «Реабілітація протезованих та ортезованих пацієнтів» та ін.

Постреквізити. Основні положення освітнього компонента «Економіка та право охорони здоров'я» мають застосовуватися при вивченні суміжних освітніх компонентів, і для підготовки до захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи та здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Посилання на сторінку освітнього компонента в MOODLE:

<https://distance.knmu.edu.ua/enrol/index.php?id=6737>

1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1.1 Мета освітнього компонента – оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками щодо обґрунтування економічних і правових аспектів розвитку сфери охорони здоров'я.

1.2 Основні завдання опанування освітнього компонента:

- одержати знання з теоретичних основ використання обмежених ресурсів і навички їх використання в професійній діяльності та буденному житті;
- навчитися критично аналізувати тенденції розвитку економіки на мікро-, мезо-, макро- та глобальному рівнях;
- вивчити особливості розвитку національної економіки загалом, а також окремих її галузей та сфер;
- одержати знання та навички з планування, фінансування та аналізу ефективності/результативності заходів у національній економіці;
- збагачення теоретичних уявлень про поняття та категорії, які використовує правова наука;
- навчитися правильно використовувати правові норми при виконанні відповідних ролей у суспільстві – як у наступній професійній діяльності, так і в особистому житті;
- опанування загально-цивілізаційних цінностей;
- створення системи правових уявлень і переконань правомірної поведінки;
- формування необхідного рівня правової та політичної культури;
- формування правового світогляду майбутніх фахівців.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент.

1.3.1 Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами вищої освіти компетентностей:

інтегральна: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та задачі дослідницького та/або інноваційного характеру під час професійної діяльності сфері протезування-ортезування.

загальні:

ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК05. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК07. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

фахові:

СК07. Здатність керувати практикою та контролювати безпеку фахівців ортопедичної майстерні під час роботи.

СК09. Здатність критично аналізувати, оцінювати та використовувати відповідну інформацію, а також обговорювати нові факти, явища та проблеми з різними цільовими групами, роблячи таким чином внесок у розвиток професії та бізнесу.

СК11. Здатність визначати власну потребу в додаткових знаннях та безперервно розвивати власні навички.

СК14. Здатність розробляти плани і проєкти для забезпечення досягнення поставленої певної мети з урахуванням всіх аспектів вирішуваної проблеми, включно із виробництвом, експлуатацією, технічним обслуговуванням та утилізацією

1.3.2 Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН 12. Виявляти, узагальнювати та вирішувати проблеми, що виникають в процесі професійної діяльності та формувати почуття відповідальності за виконувану роботу.

1.3.3 Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **соціальних навичок (Soft skills):** відповідальності; працювати індивідуально й в команді, управляти своїм часом і ресурсами, самостійно приймати рішення, критично мислити.

2 ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компонента
		Очна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	Обов'язковий
Загальна кількість годин – 90		Рік підготовки: 2-й
	Спеціальність: 224 «Технології медичної діагностики та лікування»	Лекції 10 год.
Розподіл годин: аудиторні – 40, самостійна робота здобувачів вищої освіти – 50	Спеціалізація: 224.02 «Протезування-ортезування»	Практичні 30 год.
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: другий (магістерський)	Самостійна робота 50 год.
	ОПП «Протезування-ортезування»	Вид контролю: Диференційований залік

2.1 Опис освітнього компонента

2.2.1 Лекції.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Ресурсний потенціал суб'єктів сфери охорони здоров'я	2	Проблемна, мультимедійна та лекція-бесіда, презентація
2	Аналіз діяльності та стратегії розвитку суб'єктів сфери охорони здоров'я	2	
3	Медичне право України	2	
4	Основи господарської діяльності у сфері охорони здоров'я в Україні	2	
5	Експертна діяльність у сфері охорони здоров'я	2	
Всього лекційних годин		10	

2.2.2 Семінарські заняття не передбачені.

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Вступ до економіки охорони здоров'я	4	Моделювання процесів і ситуацій, індивідуальні (групові) творчі роботи, кейс-метод, вирішення ситуаційних і практичних завдань	Усне опитування здобувачів вищої освіти, письмовий контроль теоретичних знань за варіантами
2	Ресурсний потенціал суб'єктів сфери охорони здоров'я	6		
3	Аналіз діяльності та стратегії розвитку суб'єктів сфери охорони здоров'я	6		
4	Медичне право України	4		
5	Основи господарської діяльності у сфері охорони здоров'я в Україні	4		
6	Експертна діяльність у сфері охорони здоров'я.	4		
7	Диф.залик.	2		
Всього годин практичних занять		30		

2.2.4 Лабораторні заняття – не передбачені.

2.2.5 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Вступ до економіки охорони здоров'я	8	Індивідуальні (групові) творчі ситуаційні й практичні завдання	Презентація та захист результатів виконання творчих індивідуальних (групових) ситуаційних і практичних завдань
2	Ресурсний потенціал суб'єктів сфери охорони здоров'я	8		
3	Аналіз діяльності та стратегії розвитку суб'єктів сфери охорони здоров'я	10		
4	Медичне право України	8		
5	Основи господарської діяльності у сфері охорони здоров'я в Україні	8		
6	Експертна діяльність у сфері охорони здоров'я	8		
Всього годин самостійної роботи здобувачів вищої освіти		50		

Види контролю:

Поточний: усне опитування здобувачів вищої освіти, письмовий контроль теоретичних знань за варіантами, презентація результатів роботи в малих групах.

Проміжний: захист результатів виконання індивідуального завдання.

Додатковий: публічна презентація наукового продукту (тези, стаття...).

Підсумковий: диференційований залік.

3 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1 Оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу» (наказ ректора ХНМУ № 181 від 21.08.2021 р.) (https://knmu.edu.ua/doc_block_type/instrukcziyi-navchalnogo-proczesu/)

Поточна навчальна діяльність (ПНД) здобувачів вищої освіти контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння ними кожної теми освітнього компонента і виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання до поточних оцінок також належить оцінка за виконане індивідуальне завдання. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ. Підсумковий бал за ПНД у семестрі визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми. До суми балів за ПНД включається також оцінка за виконане ІЗ. Перерахунок середньої оцінки за ПНД у багатобальну шкалу, для освітніх компонентів, що завершуються диференційованим заліком (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для освітніх компонентів, що завершуються диференційним заліком)

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5,00	120	4,25-4,28	102	3,49-3,53	84
4,95-4,99	119	4,20-4,24	101	3,45-3,48	83
4,91-4,94	118	4,16-4,19	100	3,41-3,44	82
4,87-4,90	117	4,12-4,15	99	3,37-3,40	81
4,83-4,86	116	4,08-4,11	98	3,33-3,36	80
4,79-4,82	115	4,04-4,07	97	3,29-3,32	79
4,75-4,78	114	3,99-4,03	96	3,25-3,28	78
4,70-4,74	113	3,95-3,98	95	3,21-3,24	77
4,66-4,69	112	3,91-3,94	94	3,18-3,20	76
4,62-4,65	111	3,87-3,90	93	3,15-3,17	75
4,58-4,61	110	3,83-3,86	92	3,13-3,14	74
4,54-4,57	109	3,79-3,82	91	3,10-3,12	73
4,50-4,53	108	3,74-3,78	90	3,07-3,09	72
4,45-4,49	107	3,70-3,73	89	3,04-3,06	71
4,41-4,44	106	3,66-3,69	88	3,00-3,03	70
4,37-4,40	105	3,62-3,65	87	Менше 3	Недостатньо
4,33-4,36	104	3,58-3,61	86		
4,29-4,32	103	3,54-3,57	85		

Формою підсумкового контролю міри опанування змісту освітнього компоненту є диференційований залік, який проводиться викладачем академічної групи відповідно розкладу (на останньому занятті). Диференційований залік – це процес, протягом якого перевіряються отримані за час навчання: рівень теоретичних знань; розвиток творчого мислення; навички самостійної роботи; компетенції (вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань). Диференційований залік проводиться викладачем групи на останньому практичному занятті у формі оцінювання засвоєння практичних навичок і теоретичних знань у день проведення диференційованого заліку (табл. 3.2).

Загальна оцінка з освітнього компонента визначається як середнє арифметичне балів ПНД, які переводяться у 120-бальну шкалу ЕСТС (табл. 3.1) з додаванням балів, одержаних безпосередньо на іспиті (табл. 3.3).

Таблиця 3.2 – Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти з освітнього компонента, що завершуються диференційованим заліком

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання диференційованого заліку	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з освітнього компонента	
«Відмінно»	Здобувач вищої освіти відповідає високому (творчому) рівню компетентності: виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях
«Добре»	Здобувач вищої освіти самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення та ін.)

«Задовільно»	Здобувач вищої освіти демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення та ін.)
«Незадовільно»	Здобувач вищої освіти не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень).

Таблиця 3.3 – Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок, якщо вони представлені в одному білеті »

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Відповідь за білетами, які включають теоретичну та практичну частини дисципліни	За кожну відповідь студент одержує від 10 до 16 балів, що відповідає: «5» - 16 балів; «4» - 13 балів; «3» - 10 балів.
1	16	13	10		
2	16	13	10		
3	16	13	10		
4	16	13	10		
5	16	13	10		
	80	65	50		

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може набрати за вивчення освітнього компонента – 200 балів, у т.ч. за ПНД – 120 балів. Мінімальна кількість балів становить 120, у т.ч. за ПНД – 70. Відповідність оцінок за 200-бальною шкалою, 4-бальною (національною) шкалою та шкалою ECTS (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Відповідність оцінок за 200-бальною шкалою, 4-бальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за 4-бальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Оцінка з освітнього компонента виставляється лише здобувачам вищої освіти, яким зараховані усі підсумкові заняття та диференційований залік. Здобувачам вищої освіти, які не виконали вимоги навчальної програми виставляється оцінка Fx, якщо вони були допущені до складання іспиту, але не склали його. Оцінка F виставляється здобувачам вищої освіти, які не допущені до складання диференційованого заліку.

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/doc_block_type/instrukcziyi-navchalnogo-proczesu/). Положення про порядок відпрацювання здобувачами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання здобувачами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

3.2 Питання до диференційованого заліку:

1. Адміністративно-правова відповідальність у медичному праві.
2. Акредитація закладів охорони здоров'я.
3. Альтернативна медична експертиза: загальний аналіз і роль у сфері медичного права.
4. Аналіз вартості хвороби.
5. Аналіз доходів і витрат підприємств сфери охорони здоров'я.
6. Біоетика, біоправо та медичне право: проблеми співвідношення
7. Взаємозв'язок між станом здоров'я населення та рівнем і якістю його життя.
8. Види правопорушень та відповідальність у сфері охорони здоров'я
9. Військово-медична експертиза: загальна характеристика та роль.
10. Внутрішнє та зовнішнє середовище суб'єктів охорони здоров'я.
11. Дебіторська та кредиторська заборгованість.
12. Дефекти надання медичної допомоги: поняття і види.
13. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників.
14. Добір та експлуатація транспортних засобів, обладнання та інструментів.
15. Добровільне медичне страхування: стан законодавчого закріплення і застосування.
16. Договір про надання медичних послуг: поняття, характеристика та особливості.
17. Договірна відповідальність у сфері охорони здоров'я.
18. Економіка охорони здоров'я як наука і предмет викладання.
19. Економічна сутність ринкових відносин у сфері охорони здоров'я.
20. Економічні, медичні і соціальні результати діяльності підприємств сфери охорони здоров'я.
21. Експертна діяльність у сфері охорони здоров'я: національне і зарубіжне законодавство.
22. Ефективність, результативність, економічність та екологічність у сфері охорони здоров'я.
23. Загальна характеристика законодавчого забезпечення охорони здоров'я в Україні.
24. Загальна характеристика прав пацієнта.
25. Заклад охорони здоров'я України як суб'єкт господарювання у сфері охорони здоров'я.
26. Закони економіки.
27. Законодавче забезпечення донорства органів та інших анатомічних матеріалів.
28. Звільнення від юридичної відповідальності медичних працівників.
29. Земельні ресурси та вибір локації для розміщення закладу охорони здоров'я.
30. Історія та передумови виникнення економіки.
31. Класифікація видів планування.
32. Класифікація економічних ресурсів сфери охорони здоров'я.
33. Колективний договір.
34. Конкуренція на ринку медичних послуг.
35. Конституційне регулювання охорони здоров'я в Україні.
36. Контроль за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності.
37. Контроль якості медичної допомоги: поняття, види, суб'єкти.
38. Кримінальна відповідальність медичних працівників.
39. Лікарська помилка та нещасний випадок.
40. Ліквідність, автономність, стійкість, плато- та кредитоспроможність підприємств сфери охорони здоров'я.
41. Ліцензування й акредитація закладів охорони здоров'я.
42. Медична послуга як об'єкт медичних правовідносин.
43. Медична реформа: проміжні наслідки та перспективи.

44. Медичне право України як правове утворення: поняття, завдання, предмет.
45. Медичні правовідносини: поняття, види і склад.
46. Мета, цілі, функції та значення сфери охорони здоров'я.
47. Методи економічного та фінансового аналізу.
48. Методи планування та прогнозування.
49. Методи проведення маркетингових досліджень.
50. Міжнародні акти у сфері охорони здоров'я та прав людини.
51. Міжнародні форми і засоби захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
52. Місце декларації прав людини в системі охорони здоров'я України.
53. Місце медичного права в системі соціального регулювання медичної діяльності.
54. Морально-етичні засади взаємин «лікар-пацієнт».
55. Нематеріальні активи.
56. Нормативно-правове забезпечення сфери протезування-ортезування в Україні.
57. Оборотні засоби: складові та особливості використання.
58. Основи бізнес-планування.
59. Основи господарської діяльності у сфері охорони здоров'я в Україні.
60. Основні підходи до оплати праці медичних працівників.
61. Основні фонди: сутність, складові, залишкова вартість та амортизація.
62. Особливості оподаткування у сфері охорони здоров'я
63. Особливості правового статусу фізичних осіб підприємців як суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я.
64. Особливості юридичної відповідальності пацієнтів за законодавством України.
65. Підприємництво: сутність і значення в умовах медичної реформи. Здоров'я – найважливіша людська потреба, індивідуальна та суспільна цінність.
66. Підприємство: риси, класифікація, правові основи функціонування.
67. Планування потреби в персоналі та його структура.
68. Позасудова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
69. Поняття господарської діяльності у сфері охорони здоров'я.
70. Поняття і види процедур і механізмів захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
71. Поняття і види суб'єктів медичних правовідносин.
72. Поняття і принципи донорства крові та її компонентів.
73. Поняття та види донорства за законодавством України.
74. Поняття та ознаки медичної допомоги (якісна, кваліфікована, доступна, безоплатна).
75. Поняття, види і значення медичних експертиз в Україні.
76. Порівняльна характеристика ринків.
77. Порядок та умови ліцензування господарської діяльності.
78. Посадові інструкції. Інформаційні ресурси.
79. Права людини у сфері охорони здоров'я: поняття, класифікація, характеристика.
80. Права медпрацівників за міжнародними актами у охорони здоров'я і прав людини.
81. Права пацієнтів за міжнародними актами у сфері охорони здоров'я і прав людини.
82. Право людини на життя: поняття, зміст і загальна характеристика.
83. Право людини на згоду на медичне втручання.
84. Право людини на медичну інформацію.
85. Право людини на медичну таємницю.
86. Право на відмову від медичного втручання.
87. Право на медичну допомогу за законодавством України.
88. Правове регулювання здійснення приватної практики.
89. Правове регулювання обов'язків пацієнта в Україні.
90. Правове регулювання проведення профілактичних щеплень в Україні.
91. Правове регулювання професійних обов'язків медичних працівників.
92. Правовий статус лікаря, який надає первинну медичну допомогу.

93. Правовий статус лікуючого лікаря за національним законодавством.
94. Правовий статус суб'єктів сфери протезування-ортезування в Україні.
95. Принципи і функції медичного права України.
96. Регіональні акти у сфері охорони здоров'я та прав людини.
97. Реклама та стимулювання збуту медичних послуг.
98. Ремонт, реконструкція і експлуатація приміщень.
99. Ринкова вартість бізнесу (компанії).
100. Ринкові механізми та їхній вплив на формування потреб пацієнтів.
101. Ринок медичних послуг.
102. Рівні економіки.
103. Систематизація законодавства України про охорону здоров'я.
104. Собівартість медичних послуг.
105. Специфіка маркетингу медичних послуг.
106. Співпраця з НСЗУ.
107. Статутний капітал.
108. Стратегія подальшого розвитку підприємства сфери охорони здоров'я.
109. Стратегія подальшого розвитку сфери охорони здоров'я Харківської області.
110. Страхова медицина.
111. Страхування медичних працівників, що виконують свої професійні обов'язки.
112. Страхування професійної відповідальності медичних працівників.
113. Судова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
114. Судово-медична експертиза: загальна характеристика та роль у сфері медичного права.
115. Судово-психіатрична експертиза: загальна характеристика та роль.
116. Судово-психологічна експертиза: загальний аналіз і роль у сфері медичного права.
117. Сутність економіки і економічних відносин.
118. Сфера охорони здоров'я як складова національної економіки.
119. Типи економічних систем.
120. Трудові ресурси і кадровий потенціал.
121. Ускладнення за результатами медичних втручань та їх правові наслідки.
122. Фінансові ресурси підприємств сфери охорони здоров'я.
123. Цивільно-правова відповідальність у сфері охорони здоров'я.
124. Цінова стратегія підприємства сфери охорони здоров'я.
125. Ціноутворення та його особливості у сфері охорони здоров'я.
126. Штатні співробітники, сумісництво та суміщення.
127. Юридична регламентація донорства репродуктивних клітин в Україні.
128. Ятрогенна патологія: актуальність і основні причини виникнення.

3.3 Зміст освітнього компонента:

Тема 1 Вступ до економіки охорони здоров'я. Історія та передумови виникнення економіки. Типи економічних систем. Сутність економіки і економічних відносин. Рівні економіки. Економіка охорони здоров'я як наука і предмет викладання. Закони економіки. Підприємство: риси, класифікація, правові основи функціонування. Внутрішнє та зовнішнє середовище суб'єктів охорони здоров'я. Підприємництво: сутність і значення в умовах медичної реформи. Здоров'я – найважливіша людська потреба, індивідуальна та суспільна цінність. Взаємозв'язок між станом здоров'я населення та рівнем і якістю його життя. Сфера охорони здоров'я як складова національної економіки. Мета, цілі, функції та значення сфери охорони здоров'я. Економічна сутність ринкових відносин у сфері охорони здоров'я. Порівняльна характеристика ринків. Ринкові механізми та їхній вплив на формування потреб пацієнтів. Ринок медичних послуг. Конкуренція на ринку медичних послуг. Методи проведення маркетингових досліджень. Специфіка маркетингу медичних послуг. Реклама та стимулювання збуту медичних послуг.

Тема 2 Ресурсний потенціал суб'єктів сфери охорони здоров'я. Класифікація економічних ресурсів сфери охорони здоров'я. Статутний капітал. Земельні ресурси та вибір локації для розміщення закладу охорони здоров'я. Основні фонди: сутність, складові, залишкова вартість та амортизація. Ремонт, реконструкція і експлуатація приміщень. Добір та експлуатація транспортних засобів, обладнання та інструментів. Оборотні засоби: складові та особливості використання. Трудові ресурси і кадровий потенціал. Штатні співробітники, сумісництво та суміщення. Основні підходи до оплати праці медичних працівників. Колективний договір. Посадові інструкції. Інформаційні ресурси. Нематеріальні активи. Фінансові ресурси підприємств сфери охорони здоров'я. Ринкова вартість бізнесу (компанії).

Тема 3 Аналіз діяльності та стратегії розвитку суб'єктів сфери охорони здоров'я. Методи економічного та фінансового аналізу. Економічні, медичні та соціальні результати діяльності підприємств сфери охорони здоров'я. Ефективність, результативність, економічність та екологічність у сфері сфери охорони здоров'я. Ціноутворення та його особливості у сфері охорони здоров'я. Аналіз доходів і витрат підприємств сфери охорони здоров'я. Собівартість медичних послуг. Аналіз вартості хвороби. Дебіторська та кредиторська заборгованість. Ліквідність, автономність, стійкість, плато- і кредитоспроможність підприємств сфери охорони здоров'я. Класифікація видів планування. Планування потреби в персоналі та його структура. Методи планування і прогнозування. Основи бізнес-планування. Цінова стратегія підприємства сфери охорони здоров'я. Стратегія подальшого розвитку підприємства сфери охорони здоров'я. Стратегія подальшого розвитку сфери охорони здоров'я Харківської області. Медична реформа: проміжні наслідки та перспективи. Співпраця з НСЗУ. Страхова медицина.

Тема 4 Медичне право України. Медичне право України як правове утворення: поняття, завдання, предмет. Принципи і функції медичного права України. Медичні правовідносини: поняття, види і склад. Загальна характеристика законодавчого забезпечення охорони здоров'я в Україні. Міжнародні акти у сфері охорони здоров'я та прав людини. Регіональні акти у сфері охорони здоров'я та прав людини. Місце декларації прав людини в системі охорони здоров'я України. Права пацієнтів за міжнародними актами у сфері охорони здоров'я і прав людини. Права медпрацівників за міжнародними актами у охорони здоров'я і прав людини. Конституційне регулювання охорони здоров'я в Україні. Місце медичного права в системі соціального регулювання медичної діяльності. Систематизація законодавства України про охорону здоров'я. Біоетика, біоправо та медичне право: проблеми співвідношення. Поняття та ознаки медичної допомоги (якісна, кваліфікована, доступна, безоплатна). Право на медичну допомогу за законодавством України. Медична послуга як об'єкт медичних правовідносин. Права людини у сфері охорони здоров'я: поняття, класифікація, характеристика. Право людини на життя: поняття, зміст і загальна характеристика. Право людини на медичну інформацію. Право людини на медичну таємницю. Право людини на згоду на медичне втручання. Право на відмову від медичного втручання. Поняття і види суб'єктів медичних правовідносин. Загальна характеристика прав пацієнта. Правове регулювання обов'язків пацієнта в Україні. Морально-етичні засади взаємин «лікар-пацієнт». Правове регулювання професійних обов'язків медичних працівників. Правовий статус лікуючого лікаря за національним законодавством. Поняття і види процедур і механізмів захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Судова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Позасудова форма захисту прав суб'єктів медичних правовідносин. Міжнародні форми і засоби захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.

Тема 5 Основи господарської діяльності у сфері охорони здоров'я в Україні. Поняття господарської діяльності у сфері охорони здоров'я. Порядок та умови ліцензування господарської діяльності. Ліцензування закладів охорони здоров'я. Контроль за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності. Заклад охорони здоров'я України як суб'єкт господарювання у сфері охорони здоров'я. Акредитація закладів охорони здоров'я. Договір про надання медичних послуг. Договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій. Договірна відповідальність у сфері охорони здоров'я.

Нормативно-правове забезпечення сфери протезування-ортезування в Україні. Правовий статус суб'єктів сфери протезування-ортезування в Україні. Особливості правового статусу фізичних осіб підприємців як суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я. Особливості оподаткування у сфері охорони здоров'я. Правове регулювання здійснення приватної практики. Добровільне медичне страхування: стан законодавчого закріплення і застосування. Страхування професійної відповідальності медичних працівників. Страхування медичних працівників, що виконують свої професійні обов'язки.

Тема 6 Експертна діяльність у сфері охорони здоров'я. Поняття, види і значення медичних експертиз в Україні. Судово-медична експертиза: загальна характеристика та роль у сфері медичного права. Судово-психіатрична експертиза: загальна характеристика та роль. Судово-психологічна експертиза: загальний аналіз і роль у сфері медичного права. Військово-медична експертиза: загальна характеристика та роль. Альтернативна медична експертиза: загальний аналіз і роль у сфері медичного права. Дефекти надання медичної допомоги: поняття і види. Лікарська помилка та нещасний випадок. Ятрогенна патологія: актуальність і основні причини виникнення. Ускладнення за результатами медичних втручань та їх правові наслідки. Контроль якості медичної допомоги: поняття, види, суб'єкти. Види правопорушень та відповідальності у сфері охорони здоров'я. Цивільно-правова відповідальність у сфері охорони здоров'я. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників. Адміністративно-правова відповідальність у медичному праві. Кримінальна відповідальність медичних працівників. Звільнення від юридичної відповідальності медичних працівників. Особливості юридичної відповідальності пацієнтів за законодавством України.

3.4 Індивідуальні завдання (ІЗ) є видом позааудиторної індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу й завершується складанням підсумкового заліку. Це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми освітнього компонента, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних і практичних занять, охоплює декілька тем або зміст освітнього компонента в цілому.

Мета ІЗ. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту і розвиток навичок самостійної роботи.

Структура ІЗ:

- вступ – зазначається тема, мета й завдання роботи і основні її положення;
- теоретичне обґрунтування, виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- вказуються та коротко характеризуються методи роботи при виконанні практичних, розрахункових, моделюючих робіт;
- основні результати роботи та їх обговорення – подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо;
- висновки;
- список використаних джерел.

Порядок подання та захисту ІЗ:

1. Звіт про виконання ІЗ подається у вигляді реферату. Він повинен мати обсяг 10–16 сторінок тексту стандартного оформлення (розмір аркуша А4, шрифт – Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25, вирівнювання по ширині, між абзацні відступи – відсутні) і повністю розкривати зміст обраних питань.
2. ІЗ подається викладачу, який читає лекційний курс з даного освітнього компонента і приймає залік, не пізніше ніж за 2 тижні до дати його проведення.

3. Захист ІЗ відбувається на одному із практичних занять, де здобувач вищої освіти репрезентує основні результати дослідження (до 5 хв.) та відповідає на питання за даною проблематикою.

4. Оцінка за ІЗ (максимум – 10 балів) є обов'язковою складовою підсумкової оцінки з освітнього компонента.

Невідповідність змісту, занадто великий/малий обсяг роботи, невідповідність формальним вимогам до оформлення, відсутність переліку використаних джерел або його неправильне оформлення, недостатня структурованість роботи, невчасне подання роботи на перевірку є підставами для зниження оцінки чи повернення роботи на доопрацювання.

3.5 Правила оскарження оцінки

Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів вищої освіти ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 30.09.2020 р. № 35/2020) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf) дозволяє уникнути конфліктів під час оскарження здобувачами вищої освіти результатів підсумкового контролю. Подання заяви про апеляцію здійснюється здобувачем вищої освіти особисто у письмовій формі не пізніше наступного робочого дня після оголошення результатів складання підсумкового контролю. Здобувач вищої освіти подає заяву до деканату. Декан реєструє заяву у навчально-методичному відділі та надає на підпис ректору. Готує проект наказу про склад апеляційної комісії, повідомляє здобувачу вищої освіти дату та місце засідання апеляційної комісії. Якщо здобувач вищої освіти бажає додати до заяви додаткові документи, то він повинен це зробити під час подання заяви (письмові роботи додатково не надаються). Заяву розглядають не пізніше двох наступних робочих днів після її подання в присутності здобувача вищої освіти. У випадку відсутності здобувача вищої освіти секретарем комісії у протоколі засідання має зробити відповідний запис. Результати апеляції оголошуються здобувачу освіти відразу після закінчення розгляду його заяви. Здобувач вищої освіти особисто робить запис у протоколі засідання апеляційної комісії про отримання результатів розгляду його справи.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

4 ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Відповідно до діючої «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу» (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>), здобувачі вищої освіти мають отримати оцінку за кожною темою освітнього компонента. Регламентовано порядок ліквідування академічної заборгованості (наказ ректора ХНМУ від 26.12.2019 р. № 533) та Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (наказ ректора ХНМУ від 30.09.2020 р. № 36/20) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf). Важливо дотримуватися Кодексу корпоративної етики ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/golovna/pro-nas/kodeks-korporatyvnoyi-etyky/>). ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються здобувачам вищої освіти або співробітникам ХНМУ, розповсюджуються на всіх без винятку за умови належної кваліфікації. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість в опануванні освітнього компонента. Вітається творчий підхід у різних його проявах. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контакуйте з викладачем.

5 АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Успішне опанування освітнього компонента вимагає дотримання засад академічної доброчесності. Відповідно до ст.42 Закону України «Про освіту» та Закону України «Про

вищу освіту», враховуючи рекомендації НАЗЯВО (від 29.10.2019 р. протокол № 11) в ХНМУ запроваджено систему розвитку академічної доброчесності, основні положення якої розміщено на сайті ЗВО: Кодекс академічної доброчесності ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 27.08.2019 р. № 305) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/kodex_ad.pdf); Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті (наказ ректора ХНМУ від 02.07.2020 р. № 165) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf); Положення про Комісію з доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 02.07.2020 р. № 165) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf); Положення про порядок перевірки у Харківському національному медичному університеті текстових документів – дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, матеріалів наукових форумів, навчальної літератури, навчально-методичних видань та засобів навчання на наявність текстових запозичень (наказ ректора ХНМУ від 27.08.2020 р. № 195); Положення про підготовку та захист магістерських робіт студентів, які здобувають ступінь вищої освіти «магістр» у ХНМУ (наказ ректора ХНМУ від 27.08.2019 р. № 371) (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_magistr.pdf). Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом. ХНМУ підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів вищої освіти очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

6 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Грін О.О. Медичне право в питаннях і відповідях. Загальна частина. Книга 1. Ужгород: ФОП Сабов А.М., 2023. 408 с.
2. Грін О.О. Медичне право: навчально-методичний комплекс. Ужгород: ФОП Сабов А.М., 2023. 275 с.
3. Грін О.О. Основи медичного права: навчальний посібник. Альбом схем. Харків: Право, 2020. 377 с.
4. Економіка і бізнес: підручник / за ред. Л.Г. Мельника, О.І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
5. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л.Г. Ліпич. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 768 с.
6. Економіка підприємства: підручник: у 3 ч. Ч. 1 / за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ: Вид-во ДТЕУ, 2022. 432 с.
7. Каменева Н.М., Косич М.В., Александрова О.Ю., Мозгова О.Т. Мікроекономіка: навчальний посібник. Харків: Вид-во УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
8. Медичне право: підручник / за заг. ред С.Б. Булеца, М.В. Менджул. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 720 с.
9. Миронова Г.А. Модернізація цивільного законодавства в сфері надання медичної допомоги: теоретичні засади та практика імплементації: монографія. Київ, 2020. 199 с.
10. Сенюта І.Я. Розгляд медичних справ у порядку цивільного судочинства: наукові підвалини та практичні інструменти. Глава 12. Цивільний процес: теорія і практика. Концепції вчених з удосконалення законодавства про цивільне судочинство: монографія. / за заг. ред. С.Я. Фурси, С.С. Бичкової. Київ: Алерта, 2023 640 с.
11. Соціальна медицина, громадське здоров'я: навчальний посібник: у 4 т. / за заг. ред. В.А. Огнєва. Харків: Вид-во ХНМУ, 2023. Т. 4. Економіка охорони здоров'я. 355 с.

12. Чеховська І.В. Медичне право України: навчальний посібник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 480 с.

Допоміжна

1. Булеца С.Б. Цивільно-правові відносини в галузі медичної діяльності: проблеми та практики. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2015. 600 с.
2. Грін О.О. Загальне медичне право: навчальний посібник. Альбом схем. Харків: Право, 2017. 208 с.
3. Крупська Л.П., Тимченко І.Є., Чорна Т.І. Економіка (профільний рівень): підручник для 11 класів закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2019. 256 с.
4. Логвиненко Б.О. Науково-практичний коментар до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Київ : Дакор, 2021. 272 с.
5. Макаренко М.І., Семененко Т.О., Петрушенко Ю.М. Макроекономіка: підручник. 2-ге вид., перероб. Суми: Вид-во СумДУ, 2021. 307 с.
6. Мартин О.М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі: навчальний посібник. Львів: Вид-во ЛДУ БЖД, 2021. Ч. I. 271 с.

7 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету. URL: <http://libr.knmu.edu.ua/index.php/biblioteki>
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Національна наукова медична бібліотека України. URL: <http://www.library.gov.ua>
4. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com>

8 ІНШЕ

Корисні посилання:

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті. URL: https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_neform_osv22.pdf

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ. URL: https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_sex.pdf

Положення про організацію інклюзивного супроводу освітнього процесу в Харківському національному медичному університеті.. URL: https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/polog_org_incl-suprov.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану. URL: https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/poriad_pogl-vyv_dyisc.pdf